

Başvuru Numarası : 2025/919
Toplantı Tarihi/Sayısı : 24.07.2025/245
Karar Numarası : 2025/463
Başvuran : T.A.
Başvuran Vekili/ Vasisi : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM)
Muhatap Vekili :
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, 2025 Yükseköğretim Kurumları Sınavına (YKS) girecek olan başvuranın engelli adaylara tanınan sınav uygulamalarından yararlanamamasının engellilik ve yaş temelinde ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Özgül/özel öğrenme güçlüğü bulunduğunu, 6 yaşından beri tedavi gördüğünü, Dikkat Eksikliği/ Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) tanısı konulduğunu, çocukluk döneminde girdiği Liseye Geçiş Sınavında ve geçen sene girdiği Üniversiteye Giriş Sınavda ek süre ve sınava ayrı sınıfta girme hakkının tanındığını,

b. 2025 yılında yapılacak Üniversiteye Giriş Sınavı için de sisteme aynı tanı içerir rapor eklemesine rağmen ek süre tanınmadığını, Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu'nda (ESKR) F90.0: Dikkat eksikliği ve aktivite bozukluğu, F81.0: Skolastik becerilerde özel gelişimsel bozukluk tanılarının olduğunu ve sınavlarda dikkat eksikliği problemi nedeniyle özel koşullarda ve ek süre ile sınava girmesinin uygun olduğunu belirtildiğini,

c. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığına (ÖSYM) başvurduğunu, ÖSYM tarafından 8/3/2022 tarihli ve 31772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik hükümlerinin gerekçe olarak gösterildiğini, Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporlarında (ÇÖZGER) "orta ve üstü düzey Özel gereksinimi vardır" (ÖGV) - "Özel koşullu gereksinimi vardır (ÖKGV)" ibaresinin arandığını, erişkinler için ise engellilik sağlık kurulu raporunda % 50 ve üzeri engel oranı arandığını ve kendisine ek süre tanınmadığını,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Kurul İşleri ve Kararlar Birimi
Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

ç. F 81.0 ve F 81.9 veya F 90.0 ve F91.1 (ICD kodları) tanılarına sahip 18 yaş altındaki adaylara ÖSYM sınavlarında ek süre tanımlandığını, aynı tanıya sahip 18 yaş üstü adaylara ise ek süre verilmediğini, Mezkûr Yönetmelik'te 18 yaş altı bireyler için aynı tanımlarla ÇÖZGER raporunda orta ve üstü düzey şartıyla ek süre verilirken 18 yaş üstü bireyler için aynı tanımla rapor düzenlendiğinde ESKR'de F 81.0 ve F81.9 veya F 90.0 ve F 91.1 (ICD kodları) tanılarının engel oran karşılığının %0 olarak verildiğini, ancak hastalığın 18 yaş altı ve üstü bireyleri aynı şekilde etkilediğini, aynı tanımlı olmasına rağmen % 0 engel oranı tanınması nedeniyle 18 yaş üstündeki kişilere ek süre tanınmamasının engellilik ve yaş temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmekte ve ek süre tanınmasını talep etmektedir.

3. Muhatap ÖSYM Başkanlığından alınan yazılı görüşte:

a. ÖSYM'nin 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere kamu tüzel kişiliğine, idari ve mali özerkliğe sahip özel bütçeli bir kamu kurumu olduğu,

b. 15 Temmuz 2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 347'nci maddesi uyarınca Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kararlarına ve ilgili mevzuat hükümlerine istinaden başta yükseköğretim kurumlarında lisans, lisansüstü öğrenim görece adayların puan sıralamasına göre tespiti, yerleştirilmesi; yükseköğretim kurumlarında atama, yükselmelerde esas alınan sınavlar olmak üzere ulusal ve uluslararası her türlü bilim, yetenek, yabancı dil sınavları ile gerektiğinde yerleştirme işlemlerini ve ilgili mevzuat hükümleri kapsamında ilgili kurumun talebine bağlı olarak kamu kurum ve kuruluşlarının kadro ve pozisyonlarında görev almaya veya görevde yükselmeye yönelik sınavları ve gerektiğinde yerleştirme işlemlerini yapma görev ve yetkisine sahip olduğu,

c. Ölçme, seçme ve yerleştirme işlemlerine ilişkin uyulması gereken kuralların kılavuz ile belirlendiği, 6114 sayılı Kanun'un "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesi ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "*Tanımlar*" başlıklı 346'nci maddesinde kılavuzun; "*ölçme, seçme ve yerleştirme işlemlerine ilişkin uyulması gereken kurallar, duyurular veya yol gösterici açıklamalardan oluşan, adaylar ile diğer ilgilileri bağlayıcı olan basılı veya elektronik ortamdaki bilgi paketi*" olarak tanımlandığı,

ç. 6114 sayılı Kanun'un "*Temel ilkeler*" başlıklı 7'nci maddesinin beşinci fıkrasında sınavlarla ilgili her türlü açıklama, başvuru ve sınav sonuçlarının adaylara duyurulmasının ÖSYM'nin internet sayfasında yapılacağı, internet sayfasındaki duyuruların adaylara tebliğ hükmünde olduğu,

d. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun "*Yükseköğretime giriş ve yerleştirme*" başlıklı 45'inci maddesi uyarınca Yükseköğretim kurumlarına esasları YÖK tarafından belirlenen merkezi sınavlarla girildiği, bu kapsamda başvuranın gireceği YKS'nin de YÖK tarafından belirlenen usul ve esaslara göre ÖSYM tarafından yapıldığı,

e. YÖK tarafından hazırlanan ve 8/3/2022 tarihli ve 31772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik'in "*Amaç ve kapsam*" başlıklı 1'inci maddesinin "*(1) Bu Yönetmelik; yükseköğretime geçişte (Ek ibare:RG-13/12/2024-32751) yurt dışından öğrenci kabul sınavı hariç olmak üzere Ölçme, Seçme ve Yerleştirme*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Kurul İşleri ve Kararlar Birimi

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

Merkezi Başkanlığı tarafından yapılan merkezi sınavlar ve yükseköğretim kurumları tarafından yapılan özel yetenek sınavları ile yükseköğretim programlarındaki ders geçmeye yönelik sınavlarda engelli bireylere yönelik sınav uygulamalarından ve engelli kontenjanlarından yararlanacak olan aday ve öğrencilerin sağlık şartlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır." hükmünü içerdği,

f. Mezkûr Yönetmelik'in "Ek süre yardımı" başlıklı 6'ncı maddesinde ise "(1) Okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı alanlara ek süre verilir. (2) ESKR veya ÇÖZGER'de; Ek-1'deki tanıları, engellilik düzeyleri ve Sağlık Bakanlığı ICD-10- TRM Hastalık ve Sağlık Girişimi Sınıflandırma kodları yer alan engelli aday veya öğrenciler ile (Değişik ibare:RG-13/12/2024-32751) altı yaşını doldurmadan önce işitme engeli tanısı almış, düzeltilmiş engeli %40 ve üzeri veya düzeltilmemiş engeli %70 ve üzeri olanlardan Ek2'deki kodlar yer alan işitme engelli aday veya öğrenciler ek süre yardımı alabilir." hükmünün yer aldığı,

g. Yine mezkûr Yönetmelik'in geçici 2'nci maddesi "(1) Bu maddenin yayımı tarihinden 2024-2025 eğitim-öğretim yılı başına kadar, yükseköğretime geçişte Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından yapılan merkezi sınavlarda bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz." hükmünü içermekte iken, "Yürütme" başlıklı 18'inci maddesinde "(1) Bu Yönetmelik hükümlerini Yükseköğretim Kurulu Başkanı yürütür." hükmünün yer aldığı, mezkûr Yönetmelik hükümlerinin ÖSYM tarafından uygulanan Yükseköğretim Kurumları Sınavını kapsadığı ve 2025 Yükseköğretim Kurumları Sınavından itibaren uygulanmaya başlandığı,

ğ. Mezkûr Yönetmelik'in ek süre verilecekleri düzenleyen Ek-1'inde yer alan tablonun 9'uncu başlığında "Orta ve üstü düzeyde ÖGVÖKGV tanısı bulunan hiperkinetik bozukluklar: F90.0: Aktivite ve dikkat bozukluğu, dikkat eksikliği F90.1: Hiperkinetik davranış bozukluğu" hükmünün yer aldığı, ilgili Yönetmelik tablosunda da F90.0-F90.1 (ICD Kodları): aktivite ve dikkat bozukluğu, dikkat eksikliği, hiperkinetik davranış bozukluğu tanıları için Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporlarında (ÇÖZGER) tanımlanmış olan Orta ve Üstü Düzey ÖGV-ÖKGV düzey şartının arandığı

h. Aynı tanılara sahip Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporları (ESKR) bulunan adaylar için 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik'in Ek-3'ünde yer alan "Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER) Mevzuatla Uyum Arandığında Kullanılacak Tablo" kullanılarak işlem yapılmakta olduğu, F81.0- F81.9 tanılarına sahip ESKR bulunan adaylar için adı geçen tablodaki özel gereksinim kodu ve özel gereksinim düzeyi bilgilerinin karşısında yer alan engel oranı (%) değerinin kullanıldığı,

ı. Yükseköğretim Genel Kurulunun 30/1/2025 tarihli toplantısında 2547 sayılı Kanun doğrultusunda yükseköğretim kurumlarına öğrenci seçme ve yerleştirme esaslarını belirleyen YKS Kılavuzunun yayımlanması ve uygulanmasının kabul edildiği, Kılavuzun 6/2/2025 tarihinde ÖSYM'nin internet sayfasında yayımlandığı, Kılavuzun "7.11. Engeli/Sağlık Sorunu Olan Adaylar" maddesinin YÖK tarafından hazırlanan Yönetmelik hükümleri uyarınca hazırlandığı, engelli adayları bilgilendirmek amacıyla gerekli açıklamaların yapıldığı,

i. 2025 YKS Kılavuzunun giriş sayfasında "Sınava başvuran adaylar, kılavuzlarda ve ilgili mevzuatta yer alan düzenlemeleri kabul etmiş sayıldıkları" açıklamalarına yer verildiği ve ilgili kılavuzlar aracılığıyla adaylara tebliğ hükmünde bilgilendirme yapıldığı, bu nedenle 2025 YKS'ye başvuran engelli adayların Kılavuz'da yer alan hükümleri ve yönetmelik eklerini dikkatlice okumaları gerektiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Kurul İşleri ve Kararlar Birimi

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

j. Diğer yandan Yükseköğretim Genel Kurulunun 1/2/2024 tarihli toplantısında yayımlanması ve uygulanması kabul edilen 2024-YKS Kılavuzunun Ek-3'te yer alan "7.11. Engelli/Sağlık Sorunu Olan Adaylar ve Sağlık Durumu/Engel Bilgi Formunun Doldurulması" başlıklı maddesinde "2025 YKS'den itibaren engelli adaylara yönelik sınav uygulamalarında 8 Mart 2022 tarihli Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağını" belirtildiği, bir sonraki yıl sınava girecek olan kişilere ve kamuoyuna 2024 yılında bilgilendirme yapıldığı,

k. Bununla birlikte; disleksi (özel /özel öğrenme güçlüğü) ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanıları olup "Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik" kapsamında 2025 Yükseköğretim Kurumları Sınavında okuyucu ve/veya işaretleyici ile ek süre talebi ile başvuran adayların söz konusu taleplerinin YÖK tarafından değerlendirildiği, mezkûr Yönetmelik'in okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı ve ek süre alabileceklerin tanı ve oranlarının yer aldığı Ek-1 Listesi'nde bulunan; 8. Başlık: F81.0-F81.9: Okul becerilerinin spesifik gelişimsel bozuklukları (Spesifik okuma bozukluğu, gelişimsel disleksi, spesifik okuma geriliği, spesifik okuma bozukluğu-geriliği, aritmetik bozukluğu, okul becerilerinin karma bozukluğu, okul becerilerinin gelişimsel bozukluğu) (Orta ve üstü düzey ÖGV ve ÖKGV) ve 9. Başlık: Orta ve üstü düzeyde ÖGVÖKGV tanısı bulunan hiperkinetik bozukluklar, F90.0: Aktivite ve dikkat bozukluğu, dikkat eksikliği F90.1: Hiperkinetik davranış bozukluğu tanılarına ilişkin ÇÖZGER veya ESKR'de söz konusu tanıları olup raporlarında herhangi bir özel gereksinim düzeyi veya oran belirtilemeyen adayların da 2025 YKS'de anılan Yönetmelik'te yer alan engelli bireylere yönelik sınav uygulamalarından yararlanabilmelerinin uygun görüldüğü, YÖK'ün 25/4/2025 tarihli ve ... sayılı yazısı ile ÖSYM'ye bildirildiği,

l. YÖK'ün 25/4/2025 tarihli ve ... sayılı yazısına istinaden başvurana 2025-YKS'de ek süre işlemi uygulandığı ve 2025-YKS Aday Başvuru Kayıt Bilgilerinde Ek Süre Alma Durumunun "Ek Süre Alır" olarak güncellendiği ve başvuranın sistem üzerinden güncel bilgilerini kontrol edebileceği belirtilmiştir.

4. Muhataptan alınan görüş başvurana iletilmiş ve konuya ilişkin yazılı görüşü talep edilmiştir. Görüş talep yazısı 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca usulüne uygun olarak 16/5/2025 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir. 1/7/2025 tarihinde kurumsal elektronik posta adresine gönderilen elektronik postada başvuranın talebinin olumlu sonuçlandığı ve Kurumumuza teşekkür edildiği ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesi şu şekildedir:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

7. Anayasa'nın "Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi" başlıklı 42'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. (...) Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir. Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır. (...) "

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendine göre; "doğrudan ayrımcılık, bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi"; (f) bendine göre; "engelli, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi" (i) bendine göre ise makul düzenleme; "Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri" ifade eder." ifade eder.

9. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şu şekildedir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. (4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

10. Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık."

11. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesi şu şekildedir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Kurul İşleri ve Kararlar Birimi

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. (2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

12. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, Kurumun, “ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”le görevli olduğu düzenlenmiştir.

13. 6701 sayılı Kanun’un “Kurulun görev ve yetkileri” başlıklı 11’inci maddesinin (b) bendinde “Ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurular ile insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin... gerekli hâllerde uzlaşma sürecini sonuçlandırmak” Kurulun görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

14. 24/10/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Uzlaşma” başlıklı 52’nci maddesi şöyledir:

“Başkan, incelemenin özelliğine göre, 51 inci maddeye göre ihlal iddiasına muhatap olan tarafın ve başvurusunun görüşlerinin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma; insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi, mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebilir veya mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde olabilir. Uzlaşma, ihlal iddiasına muhatap olan tarafın ve başvuranın görüşlerinin alınmasından sonra en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.”

15. Mezkûr Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesi şöyledir:

“Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

16. Mezkûr Yönetmelik’in “Uzlaşma kararı” başlıklı 71’inci maddesi ise şöyledir:

“Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52’nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

17. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası “Ayrımcılık yasağı ihlallerinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir” hükmünü havidir. Başvuranın dilekçesinden, 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik ve yaş temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

18. Mezkûr Kanun’un aynı maddesinin ikinci fıkrasına göre “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Kurul İşleri ve Kararlar Birimi

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” Başvuran başvuru dilekçesi ekinde 24/3/2025 tarihinde ÖSYM tarafından kendisine iletilen cevabi yazıyı sunmuştur. Başvuranın sunmuş olduğu cevabi yazıdan başvuranın 13/3/2025 tarihinde muhataba başvurduğu ve muhatap Kurumun ek süre için aranan şartları başvurana bildirdiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği değerlendirilmektedir. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

19. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu gibi uluslararası hukukun en üstünde yer alan temel hukuk normu olarak da kabul edilmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 38]. Ayrımcılık yasağı, Birleşmiş Milletler (BM) Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 2’nci maddesinde “Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayırım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayırımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka fikir ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir.” şeklinde yer almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 14’üncü maddesinde ise “Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.” düzenlemesi yer almaktadır.

20. Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler (BM) Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin (EHİS) “Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesine göre; “Engelliliğe dayalı ayrımcılık siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı” içermektedir. Aynı maddeye göre makul düzenleme ise engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz olmayan veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemeleri ifade etmektedir (TİHEK, B. No: 2024/2046, K. No: 2025/191, 8/4/2025, para. 27).

21. Yine Sözleşme’nin “Ayrımcılık yapılmaması ve eşitlik” başlıklı 5’inci maddesinde yer alan; “Taraflar Devletler herkesin hukuk önünde ve karşısında eşit olduğunu ve ayrımcılığa uğramaksızın hukuk tarafından eşit korunma ve hukuktan eşit yararlanma hakkına sahip olduğunu kabul eder. Taraflar Devletler engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılığı yasaklar ve engellilerin herhangi bir nedene dayalı ayrımcılığa karşı eşit ve etkin bir şekilde korunmasını güvence altına alır. Taraflar Devletler eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tüm adımları atar. Engellilerin fiili eşitliğini hızlandırmak veya sağlamak için gerekli özel tedbirler işbu Sözleşme amaçları

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

doğrultusunda ayrımcılık olarak nitelendirilmez.” hükmü uyarınca engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaklanmış ve devletlerin eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemeler yapma yükümlülüğü vurgulanmıştır. (TİHEK, B. No: 2024/1992, K. No: 2025/80, 11/2/2025, para. 21).

22. Eğitim hakkı, uluslararası hukukta ve ulusal mevzuatta güvence altına alınmış evrensel bir haktır ve engelliler de dahil olmak üzere tüm bireyler için geçerlidir. Uluslararası hukuk çerçevesinde İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin (İHEB) 26’ncı maddesinde, BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (ESKHS)’nin 13’üncü maddesinde, AİHS’e Ek 1 Nolu Protokol (P-1)’ün 2’nci maddesinde ve EHİS’in 24’üncü maddesinde ve çeşitli uluslararası belgelerde güvence altına alınan eğitim hakkının kullanımında ayrımcılığın önlenmesine ve evrenselliğin sağlanmasına vurgu yapılmaktadır (TİHEK, B. No: 2021/997, K. No: 2022/385, 14/6/2022, para. 17).

23. Bu kapsamda AİHS (P-1)’in “Eğitim Hakkı” başlıklı 2’nci maddesine göre “Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz.” İHEB’in 26’ncı maddesine göre “Herkes eğitim hakkına sahiptir.” ve Beyannamenin 2’nci maddesi uyarınca “Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.” (TİHEK, B. No: 2021/997, K. No: 2022/385, 14/6/2022, para. 18). Bununla birlikte EHİS’in “Eğitim hakkı” başlıklı 24’üncü maddesinde de engellilerin eğitim hakkı teyit edilerek evrensel eğitim hakkını engelliler için etkili kılmamanın yolu olarak kapsayıcı eğitimin önemine dikkat çekilmiştir. (TİHEK, B. No: 2024/2046, K. No: 2025/191, 8/4/2025, para. 34).

24. EHİS’in 24’üncü maddesi kapsamında, Engelli Kişilerin Hakları Komitesi tarafından 2016 yılında kabul edilen “İçermeci Eğitim Hakkı” üzerine 4 No.lu Genel Yorum, engelli öğrencilerin eğitim hakkının erişilebilir ve kapsayıcı bir şekilde sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Komite, eğitim sistemlerinin yalnızca fiziksel anlamda erişilebilir olmasının yanı sıra bilgi ve iletişim araçları, öğretim yöntemleri ve sınav uygulamaları gibi tüm yönleriyle erişilebilir olması gerektiğini belirtmektedir. İçermeci eğitimin temel bir unsuru olarak engelli öğrencilerin okulda öğrenimden, mesleki ve yükseköğrenime, hatta çalışma yaşamına geçişi sağlamak için desteklenmesi gerektiğine, öğrenenlere makul uyumlaştırma sağlanarak değerlendirmelerde ve sınav prosedürlerinde eşit muamele gösterilmesi, kapasiteleri ve kazanımlarının başkalarıyla eşit olarak tasdik edilmesi gerektiğine değinilmektedir. Bu bağlamda, engelli öğrencilerin sınavlarda karşılaştıkları zorlukların, engellilik durumlarından kaynaklanan gereksinimlere uygun düzenlemelerle aşılması gerektiği, engelli öğrencilerin eğitim hakkının tam anlamıyla sağlanabilmesi için sınav uygulamalarının da dahil olmak üzere tüm eğitim süreçlerinin erişilebilir ve eşitlikçi bir şekilde düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

25. Öte yandan bir kişinin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını yaşı nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele yaşı temelinde doğrudan ayrımcılık olarak tanımlanmaktadır (TİHEK, Ayrımcılık Temelleri Serisi No: 9 Yaş Temelinde Ayrımcılık, 2022, s. 12).

26. Somut olayda başvuran, disleksi, öğrenme güçlüğü ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrenciler için ÖSYM’nin sağladığı ek süre ve okuyucu gibi sınav desteklerinin 2025’te değiştirilmesi nedeniyle, bir önceki yıl gerçekleştirilen sınav

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Kurul İşleri ve Kararlar Birimi

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

uygulamalarına kıyasla bu haklardan yararlanamadığını, Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik hükümleri doğrultusunda ÇÖZGER’de ÖGV – ÖKGV ibaresinin arandığını, erişkinler için ise engellilik sağlık kurulu raporunda % 50 ve üzeri engel oranı arandığını ve kendisine ek süre tanınmadığını, F 81.0 ve F 81.9 veya F 90.0 ve F91.1 (ICD kodları) tanılarına sahip 18 yaş altındaki adaylara ÖSYM sınavlarında ek süre tanımlandığını, aynı tanıya sahip 18 yaş üstü adaylara ise ek süre verilmediğini ve bu durumun engellilik ve yaş temelinde ayrımcılık oluşturduğunu ileri sürmüştür.

27.Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Uzlaşma kararı” başlıklı 71’inci maddesi; “*Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52 nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.*” hükmünü haizdir. Kurumumuz tarafından yapılan yazışmalar neticesinde; YÖK’ün 25/4/2025 tarihli ve ... sayılı yazısına istinaden başvurana 2025-YKS’de ek süre işlemi uygulandığı ve 2025-YKS Aday Başvuru Kayıt Bilgilerinde ilgilinin Ek Süre Alma Durumunun "Ek Süre Alır" olarak güncellendiği, bu bilgilerin Aday İşlemleri Sistemine işlendiği bildirildiğinden; başvuranın da mağduriyetini giderecek şekilde sınav uygulamasının hayata geçirildiğini ifade ettiği anlaşıldığından 6701 sayılı Kanun ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 52’nci ve 71’nci maddeleri uyarınca başvurunun uzlaşmayla sonuçlandığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda UZLAŞMA KARARI VERİLMESİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

24/7/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahrettin ALTUN
Kurul Başkanı

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Erol GÖKDÖL
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Evren BAŞAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Fatma ÇINAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Melahat DEMİR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Ömer ÇELEN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Kurul İşleri ve Kararlar Birimi

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

e-imzalıdır

Av. Selami AÇAN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Selma ÖZTÜRK PINAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Tayyip UÇAR
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Kurul İşleri ve Kararlar Birimi

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No: